

Preventie van radicalisering

Praktijkgids voor eerstelijnsverleners

Ondersteuning of informatie nodig? In deze gids vind je alvast enkele tips om een goed gesprek te voeren, voorbeeldvragen, diensten en personen bij wie je terecht kan voor meer informatie en ondersteuning.

INHOUD

1. Wanneer moet ik me zorgen maken?	2
2. Hoe voer ik een gesprek?	3
Do's	3
Don'ts.....	3
3. Welke vragen kan ik stellen?	4
Algemeen welzijn	4
Vragen over radicalisering	4
4. Bij wie kan ik terecht?	5
Theologische ondersteuning.....	5
Verbindingsambtenaar	5
Contactpersonen binnen het onderwijs en de CLB-koepels.....	5

1. Wanneer moet ik me zorgen maken?

- Merk je plotseling grote veranderingen in het gedrag van deze persoon?
- Raakt deze persoon steeds meer geïsoleerd?
- Is deze persoon buitensporig veel bezig met een bepaalde ideologie, praat hij/zij nergens anders meer over?
- Vertoont deze persoon gedrag waaruit je kan opmaken dat hij/zij kwaad is op zijn of haar omgeving, op bepaalde mensen of de maatschappij?
- Wil deze persoon dat zijn of haar eigen ideologie niet enkel zijn/haar eigen leven vorm geeft, maar dat het ook de basis wordt van de samenleving waartoe hij/zij behoort?

Indien de bezorgdheid toeneemt, neem dan contact op met de verbindingsambtenaar. Zij gaat samen met jou na welke stappen er nog kunnen gezet worden, welke sociale partners er kunnen ingeschakeld worden en of dit geagendeerd kan worden op de Lokale integrale veiligheidscel¹.

¹ Een overleg waar veiligheids- en sociale partners samen signalen van radicalisering analyseren en objectiveren en indien nodig een aanpak op maat uitstippelen.

2. Hoe voer ik een gesprek?

DO's

- Je staat er niet alleen voor:
Betrek in de mate van het mogelijke andere partners, de verbindingssambtenaar of collega's.
- Hou een duidelijk en transparant kader voor ogen:
Zorg ervoor dat je rol, je grenzen en je doel duidelijk zijn voor je gesprekspartner en sta stil bij de mogelijke gevolgen van zo'n gesprek.
- Gespreksomgeving:
Kies een omgeving die veilig aanvoelt voor jezelf en je gesprekspartner(s). Bij voorkeur een 'neutraal' terrein.
- Observeer:
Kijk naar de non-verbale signalen. Durf ze benoemen, hou de betrokkene een spiegel voor.
- Betrek vrienden en familie:
Ga op zoek naar personen waar hij/zij reeds een goede relatie mee heeft, eventueel binnen de organisatie. Probeer in de mate van het mogelijke familie of vrienden te betrekken.
- Blijf jezelf:
Laat je niet afschrikken door dit thema. Probeer een spontaan gesprek te voeren en blijf altijd jezelf!

DON'Ts

- Schiet niet in de verdediging:
Ga de inhoudelijke discussie niet aan met tegenargumenten. Vanuit de ideologie hebben geradicaliseerde personen de standaardargumenten en tegenvragen al klaar voor jou. Mensen in radicale kringen moeten zichzelf vaak verdedigen tegenover buitenstaanders. Wanneer iemand niet de discussie maar wel het gesprek aangaat, is dat vaak een nieuwe ervaring. Laat je dus niet meeslepen in een discussie maar reageer door vragen te stellen en samen te vatten. Dat kan mensen aanzetten tot nadenken, wat nodig is voor het deradicaliseringsproces.
- Let op met jouw loyaliteit:
Ga niet mee in de excuses van de persoon om niet zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leven. Zichzelf uitroepen

tot slachtoffer van de situatie staat verandering in de weg. Zorg dat je de betrokkene ook niet uit loyaliteit gaat vergoelijken.

- Preken:
Begin niet te preken, te moraliseren of te overtuigen. Zorg ervoor dat de deelnemer zelf zijn drijfveren omschrijft. Stap niet in de valkuil dat jij deze gaat benoemen.
- Bewaak je eigen grenzen:
Let op dat je negatieve gevoelens niet de bovenhand nemen. Als het niet lukt om je hierover te zetten, zal dit de relatie en het proces negatief beïnvloeden. Ga op zoek naar iemand die dit gesprek kan overnemen.

3. Welke vragen kan ik stellen?

In deze vragenlijst kiezen we er bewust voor om algemene en abstracte woorden te gebruiken. Het is niet de bedoeling dat je deze woorden in de gesprekken gebruikt. Zo gebruiken we vaak het woord 'ideologie'. Vervang dit woord door de naam van de concrete ideologie of religie waarin de persoon potentieel aan het radicaliseren is. Ook de woorden 'maatschappij' en 'geopolitiek' zijn voor veel mensen te abstract. Dit woord kan je vervangen door een concreter woord bv. de naam van het land waarin de betrokkene woont. Ga flexibel om met de woordenschat in deze vragenlijst. Zorg dat je woorden gebruikt op maat van de cliënt. Vraag regelmatig of je gesprekspartner je vraag begrepen heeft. Als je twijfelt laat hem/haar het in eigen woorden herhalen.

Onderstaande lijst dient als inspiratie en bevatten vragen die zowel betrekking hebben op het algemeen welzijn als op radicalisering.

Vragen met betrekking tot algemeen welzijn

- Sinds wanneer wonen jullie in *deze stad/deze wijk/dit land*? Woon je hier graag?
- Wat vind je leuk in je vrije tijd? Met wie spendeer je vrije tijd? Als je een hobby zou willen beoefenen weet je dan waar je terecht kan?
- Van waar ken je vrienden? Ken je ze al lang? Wat doen jullie samen?
- Zou je problemen met je ouders/vrienden/... bespreken?
- Als je een probleem hebt, hoe reageer je hier dan meestal op? Wat of wie kan je troosten/kalmeren?
- Wat vinden je familieleden/vrienden belangrijk in hun leven? Vind je dezelfde dingen belangrijk?
- Is er iets waar je heel goed in bent? Heb je het gevoel dat je talenten

- kan ontwikkelen op school/in je vrije tijd?
- Voel je goed in *deze maatschappij/ deze stad/ dit land*? Voel je verbonden met de gewoontes, waarden, normen en mensen in *deze maatschappij/deze stad/ dit land*?
 - Volg je de actualiteit? Op welke manier? Wat denk of voel je als je naar het nieuws kijkt?
 - Heb je het gevoel voldoende kansen te krijgen in *deze maatschappij/deze stad/ dit land*?
 - Heb je het gevoel dat *deze maatschappij/ deze stad/ dit land* rechtvaardig is?

Vragen met betrekking tot radicalisering

- Heb je altijd *deze ideologie* gehad? Is er een bepaald moment in je leven waarop je *ideologie* belangrijk werd? Welke gevoelens had je toen?
- Is er een bepaalde kledingstijl of voorschriften verbonden aan jouw *ideologie*? Hou je hieraan? Is dit makkelijk? Vind je dat iedereen dat moet doen? Hoe reageert je omgeving hierop?
- Welke acties wil je ondernemen om je *ideologie* te ondersteunen of verdedigen? Hoe zou je dit aanpakken? In welke gevallen is geweld toegestaan? Zijn er ook nadelen aan verbonden?
- Wie heeft jou voor het eerst in aanraking gebracht met je *overtuiging*?
- Ken je mensen die jouw *ideologie* niet delen? Wat vind je van hen?
- Vind jij dat iedereen zich aan de regels van jouw *religie* moet houden?
- Zijn er mensen die zich zorgen maken om jou vanwege je *ideologie*? Begrijp je dat?
- Vind je *ideologische informatie* op het internet? Welke websites/filmpjes zijn interessant volgens jou? Laat ze eens zien?
- Heb je op het internet vrienden die je niet in het echte leven kent? Praten jullie alleen over jullie *ideologie* of ook over andere zaken? Zijn deze mensen vrienden? Kan je hen vertrouwen?
- Zijn er bepaalde gewoontes, waarden of normen in *deze maatschappij* die niet stroken met jouw *ideologie*? Wat vind je daarvan?
- Volg je de actualiteit van wat er in de wereld gebeurt? Wat zijn je bronnen? Zijn er bepaalde conflicten, oorlogen of thema's die je extra interesseren?

4. Bij wie kan ik terecht?

Theologische ondersteuning

Infolijn Islam

- elke weekday tussen 9u30 en 12u00
- 0800 200 82

Voor scholen:

contacteer het netwerk islamexperten
deradicalisering.onderwijs@vlaanderen.be

Verbindingsambtenaar

Zij heeft het overzicht wie in welke school/organisatie kennis en expertise heeft over dit thema en biedt ondersteuning bij concrete casussen. Je kan bij haar altijd terecht voor informatie en advies.

Esther Debbaut

Deskundige extremisme en polarisering
stad Sint-Niklaas

Abingdonstraat 99 – 9100 Sint-Niklaas
Tel 03 778 36 39 of 0471 56 42 35

Contactpersonen binnen de onderwijs en CLB-koepels

Scholen

GO!: preventie-radicalisering@g-o.be

OVSG: anne.berckmoes@ovsg.be

POV: hilde.menten@pov.be

OKO: johan.royeaerd@telenet.be

Katholiek Onderwijs Vlaanderen: chris.wyns@vsko.be

CLB

POV: karolien.elsen@pov.be

OVSG: liesbet.vanderheyder@ovsg.be

VCLB: marleen.vandenmooter@vclb-koepel.be

GO!: peggy.van.derhaeghen@g-o.be